

BUTLLETÍ

**de l'Associació d'Alumnes
Obrers de l'Escola Industrial
de Vilanova i Geltrú**



Publicació mensual

**Portaveu de
l'Associació**



PERFECCIÓ ♦ RÀPIDESA ♦ PREUS REDUÏTS

IMPREMTA ECONÒMICA

COL·LEGI, 8 I 10 : VILANOVA I GELTRÚ



ENQUADERNACIONS DE TOTES CLASSES
MAQUINARIA I TIPUS MODERNS

Confiteria i Pastisseria de

Joaquim Serras

Casa acreditada en tota mena de
Dolços i Pastes. - Vins generosos. -
Xampany de les millors marques.

ESPECIALITAT EN ELS
ENCÀRRECS

Servei a domicili.

Rambla Principal, 91 : Tel. 1610
VILANOVA I GELTRÚ

SERENA

DENTISTA

Ex-Interno de la Escuela Odontológica de Madrid
y Facultad de Medicina de Barcelona.

NOTA DE PRECIOS

Extracciones sin dolor.	4 Pesetas
Empastes y tratamiento	10 »
Obturaciones de platino	20 »
Dentaduras completas de cauchú .	200 »
Dentaduras parciales, la pieza . .	15 »
Coronas de oro de 22K.	30 »
Puentes, la pieza	30 »

Consulta : Domingos y días festivos, de 9 a 1 y de 3 a 7.

San Gervasio, 68, pral.

Villanueva y Geltrú

Butlletí de l'Associació d'Alumnes Obrers de l'Escola Industrial de Vilanova i Geltrú

Portaveu de l'Associació ♦ ♦ ♦ Publicació mensual

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ PER ALS NO SOCIS :

Semestre . . . 1'75 Ptes.
Any 3'50 »
Número solt. 0'30 »

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ :

Ateneu de Vilanova
i Geltrú, carrer de
Sant Pere, núm. 40

Del contingut dels treballs
que es presentin per a la seva
publicació, en seran respon-
sables els seus autors.

DE LA FIRA DEL LLIBRE

LES festes, parlant d'una manera general, no tenen altra transcendència que la que pot tenir un dia joïós. Mai, però, constitueixen un element perdurable, car no posseeixen en la seva essència res que no sigui una repetició, o tot el més una evocació d'altres alegries pretèrites.

Hi ha festes, però, que per la seva significació prenen el caràcter de transcendents.

Així per exemple, la Fira del Llibre celebrada a Vilanova el 24 del passat juny, segons iniciativa d'un grup de joves entusiastes i baix els auspicis de totes les entitats vilanovines.

Falta, no obstant, que aquella transcendència sigui reconeguda per tothom, i que considerant-la com a precursora o iniciadora d'un nou període d'activitats dintre el procés cultural de la vila nostrada, es despertí aquell noble afany i aquell saludable dalit d'empènyer el progrés de la cultura i de contribuir a la difusió del llibre a les nostres llars, que constituïen el lema que presidí la labor dels organitzadors.

Fou tanmateix una excel·lent idea la d'aquests. Parlar molt dels llibres, presentar-ne molts a la vista de la gent, iniciar a aquesta en els gaudis espirituals que reporta una bona amistat amb els llibres.

Aquella inusitada animació per la Rambla el dia de la festa, motivada per la Fira del Llibre, era una cosa que donava goig de veure.

Es un espectacle al qual no hi estem gaire acostumats.

El sentiment predominant aquell dia era tanmateix el de la curiositat.

I ja és bo de despertar la curiositat de la gent envers el llibre. Car hi ha la absoluta seguretat que aquest sempre ha de satisfer-la favorablement.

Com en tots els aspectes de la vida col·lectiva, en el que es refereix a l'allu-

nyament de la nostra gent, respecte al llibre, la inèrcia hi té una influència preponderant.

Gairebé tant com les dificultats creades per la qüestió econòmica i per la ignorància, aquesta propietat de la massa, o més ben dit, aquesta ineptitud per passar de l'actitud estàtica a la dinàmica, actúa d'una manera sensible en el nombre de lectors.

Costa de desvetllar una afició, més que no pas per la manca d'aptitud de l'individu, pel pes mort de la rutina, que fa una muntanya infranquejable de qualsevulla movilitat nova.

La gent no llegeix gaire, perquè els únics que fan propaganda popular pel llibre són les editorials de les novel·les de fulletí, que avui, dissortadament, tenen entre les dones el mateix èxit que el cabell a la garçon.

No cal dir que llegir aquests llibres és igual que no llegir res o pitjor, i que és precis descobrir a la majoria que al món existeixen llibres que són veritables tresors. Es precis fer adonar la gent de la necessitat d'estar completament segurs que les novel·les per entregues, que tenen per epíleg el present d'un rellotge de plata manca, són escrites com aquell qui engega un raig de guitzes, i que un llibre és quelcom més que la descripció dels amors desgraciats d'una borda i un milionari amb amanida de segrestaments, punyalades i altres excessos.

Llegir no és passar l'estona simplement.

La lectura és un element emocional de primer ordre. Es una rica font de matisos variats que van directament a enriquir i ornamentar l'esperit. Es una fada que talla en mil facetes els diamants en brut, que són tots els talents.

I ara se us emporta de la mà vers les més atrevides extraversions, i adés us obliga a les introversions més saludables.

Però això, malgrat i la seva simplicitat, no ho sap pas tothom. Un llibre que no sigui un seguit d'episodis narrats escuetament i amb molt de diàleg, és gairebé sempre una càrrega pesada per la majoria dels que nosaltres voldríem que fossin lectors.

Es necessari, doncs, mostrar-los els llibres, convèncer a força de parlar-ne, de que un llibre és un article de primera necessitat, i que sense llegir—que és com copsar les més delicades radiacions de la pensà humana—la vida és buida en la majoria dels casos, i els gaudis són vulgars i de la categoria del que proporciona una costellada a fora.

El llegir enlaira. Cada idea nova fa vibrar dins nosaltres una idea nostra que romanía inèdita. Cada nou ensenyament ens fa caminar sobre la terra amb més aplom. I a l'ensem ens van naixent unes ales, a voltes tan poderoses, que mai no ho hauríem sospitat.

Es, doncs, altament elogiabile la iniciativa dels joves organitzadors de la Fira del Llibre.

Ells han contribuït a que les manifestacions culturals de la nostra vila augmentessin amb una nova modalitat. La de la propaganda popular i directa del llibre, de que tan necessitats n'estàvem.

Desitjariem que la festa esmentada no fos la única. Cal remoure aquest ma-

teix tema de tant en tant. Cal no deixar ensopir el qui s'ha desvetllat momentàniament. El *surge et ambula* que Crist logrà de Llätzer amb un moviment de la seva mà, els homes hem de lograr-lo sempre amb un raig de garrotades o amb una sèrie d'injeccions de neguit.

I encara que ja tinguèrem ocasió en el banquet que tingué lloc el mateix dia, de manifestar a la Comissió organitzadora de la Fira del Llibre, per mitjà del nostre President, la satisfacció que la nostra entitat sentia davant de l'èxit d'un acte tan útil i agradable a l'ensem, plau-nos ara trametre-li públicament la nostra felicitació més cordial, tant per l'èxit obtingut com per la bellesa de la seva iniciativa.

E. M.

* * *

Deixarà grat record entre nosaltres la Fira del Llibre celebrada en aquesta vila el dia 24 del mes de juny d'enguany.

La Comissió organitzadora va treballar de ferm per l'èxit de la festa, reunint-se periòdicament, des de molt temps abans, a l'Ateneu, on pot dir-se que varen dur-se a terme tots els projectes. No podia la Comissió escollir millor casa per anar bastint els diferents actes que varen tenir lloc.

La nostra Associació contribuí al millor lluïment de la idea, invitant a ocupar la seva tribuna a l'il·lustre pintor olotí senyor En J. Mir Mas de Xexàs, qui donà una conferència a l'Ateneu, dissertant sobre el tema *Apunts i conceptes en la història i civilitat del llibre*, la nit del 25 de maig d'enguany.

El president senyor Castells, en fer la presentació del senyor conferenciant, tingué frases elogioses per la tasca de veritable cultura que ve duent a terme, assenyalant-lo com un dels joves pintors que tanta glòria han donat a l'escola olotina, i de qui, digué, molt encertadament, que era l'ànima de la *Revista d'Olot*, una de les més apreciables revistes comarcals.

En pendre la paraula el senyor Mir Mas de Xexàs, digué que s'honorava en parlar des d'aquesta tribuna, on tantes prestigioses veus amigues s'hi havien fet sentir, i manifestà que la seva conferència venia a representar un petit homenatge d'adhesió a la Fira del Llibre.

Jo no sé—digué—si aquest esdeveniment cultural en el qual els organitzadors han palesat tants d'entusiasmes i sacrificis, assolirà l'èxit d'un partit de futbol, d'un *match* de boxa o una cursa de braus, però el que si no es pot dubtar que tal acte ve a significar per a Vilanova i els seus ciutadans una forta aportació espiritual a la cultura catalana.

Felicità als iniciadors i digué que tan bell exemple de ciutadania seria bo d'imitar i secundar en les altres viles i ciutats de Catalunya.

Feu memòria d'uns mots que en Vallés i Pujals ha fet en les seves campanyes pro-llibre.

S'exclamà a favor d'aquesta reacció tan necessària per a les joventuts, i es manifestà fortament partidari de les lligues d'Amics del Llibre que Vallés i Pujals llançà com a idea d'alçament ofensiu a favor dels llibres.

Convé combatre—afegí—aquesta plaga de materialisme i d'incultura que ens ofega i que envaïen arreu la nostra terra, fent perillar l'espiritualitat dels pobles. Ens calen ànsies d'una més noble superació ideològica.

Ompliu—digué—les vostres biblioteques de llibres, d'aquells llibres, però, que ens esguarden amb simpatia i seny per afinar-nos les nostres facultats intel·lectives, i que estan posseïts de lluminositat ben transparent per a deixar-nos copsar els secrets de l'ànima fent-nos reviure les virtuts i defectes dels homes amb totes llurs ciències i arts. Aquells llibres que obren un finestral ben ventejat davant els neguits i inquietuds de la història de la humanitat.

Convé que amb l'esport s'hi agermani la cultura, que tot hi cap. No hem d'ésser enemics dels esports, sinó que hem d'ennobrir-nos serenament.

Que si procurem tenir més entusiasme per les coses de l'esperit, procurarem ensems no degenerar-nos de brutalitat i exaltacions apassionades.

Es lamentà de la buidor de les converses del nostre jovent, ja que mentre «ells» no saben parlar més que de la boxa i del futbol, convertint en «ídols» els seus cultivadors, «elles» no parlen d'altre cosa que de tal o qual artista del cinema o de modes i altres banalitats, condemnant al silenci i a la indiferència als nostres artistes, literats i homes de ciència.

Ciudadans de Vilanova—digué—, arboreu ben alta l'ensenya que haveu arborat al vent amb el vostre manifest: Per la Cultura, per la Llibertat i per la Justícia.

S'estengué després fent un estudi històric del procés i evolució del llibre, i exposà alguns conceptes sobre la civilitat i cultura del llibre.

Combaté les lectures obscenes i buides, i amb un cant apassionat a la nostra dona acabà advocant perquè aquesta sigui posada en un pla de més sòlida idealització.

En acabar fou molt aplaudit i felicitat, essent molts els que sollicitaren que tan bella conferència fos editada i publicada.

* * *

Fou també un èxit el festival que, organitzat per la Comissió amb la cooperació de les societats de Vilanova, tingué lloc en el Teatre Bosc la nit del 31 de maig, i en el que es sortejaren lots de llibres entre la nombrosa concurrència que assistí a l'acte, el producte líquid del qual anava destinat a cobrir les despeses que la Fira del Llibre reportés.

Cal assenyalar també com un dels actes més remarcables celebrats amb ocasió de la Fira del Llibre, l'organitzat per la societat coral *La Unión Villanovesa*, la qual va convidar per a dissertar en la seva tribuna al director de la *Fundació Bernat Metge*, de Barcelona, senyor En Joan Estelrich, qui, parlant sobre *L'organització i orientació de la cultura catalana*, va pronunciar un dels parlaments de propaganda cultural que hem escoltat amb més delectança.

La conferència del senyor Estelrich tingué també el caràcter d'acte preparatori de la inauguració de la Biblioteca circulant que l'esmentada entitat ha es-

tablert entre els seus associats, inauguració que va tenir lloc solemniament el dia de la Festa del Llibre.

Com es pot veure, l'opinió anà preparant-se per al dia de la Festa, i va correspondre a la propaganda duta a terme amb fins tan enlairats, acudint a l'Estació a donar la benvinguda als il·lustres escriptors que, procedents de Barcelona, havien d'ésser els nostres hostes durant el dia, i omplenà també l'espaiós Teatre Bosc on tingué lloc la policonferència, en la que hi prengueren part, ultra els senyors de la Comissió organitzadora, els esmentats escriptors, qui eren Ambrosi Carrión, Farrán i Mayoral, Carles Soldevila, Angel Samblancat i J. Navarro Costabella, i que en fer la seva aparició a l'escenari foren saludats amb perllongats aplaudiments.

Començà l'acte, en nom de la Comissió, el senyor N'Eduard Egea, llegint un escrit de salutació als il·lustres periodistes i literats que amb la seva presència honoraven aquell acte, i en el qual s'exposava l'objectiu de la Fira del Llibre.



Carles Soldevila



J. Navarro i Costabella.

Seguidament parlà el jove novel·lista senyor Navarro Costabella, dient que aquell acte omplenava d'optimisme el seu esperit, i es preguntà si cinc anys enrera hauria estat possible celebrar amb èxit un acte semblant. Jo estava cansat, temps abans, de predicar idees i teories que moltes vegades no responien a certituds com ara. Avui, desfetes algunes d'aquelles idees i convençut de la seva inutilitat, en resta solament un lleu record. Un lema, però, servo intacte amb tanta o més força que abans, i és el que ara vinc a recomenar : llegir, llegir i llegir.

Feu després ús de la paraula l'inspirat cronista En Carles Soldevila, qui digué que, oint els aplaudiments, pensa que qui tindrien d'aplaudir foren ells, els arribats de Barcelona als de Vilanova, per l'amor d'aquests vers les coses de l'esperit, i que estan demostrant en la fira d'avui.

*Ambrosi Carrión.*

Es refereix a aquella pobre gent que, tement els llibres, afirmen que la literatura és una mena de narcòtic. Naturalment, això els hi passa a aquella gent, perquè els que llegeixen desperts, amb els ulls de l'ànima ben aclarits, la lectura els hi fa profit, car alimenta el seu esperit.

Com exemple de que el llegir no està renyit amb l'activitat, esmentà a Napoleó i a Lenin, dues figures essencialment dinàmiques, i que, no obstant, destinaven llargues hores a la lectura i a les biblioteques.

Digué, com a conclusió, que amb els llibres es consegueix la civilització que tots desitgem.

N'Ambrosi Carrión, el popular dramaturg, digué que, després dels mots pronunciats pels oradors precedents, no tindria d'afegir-hi res més, però davant

l'exemple de Vilanova, es sent entusiasmat i de tot cor vol felicitar-la.

Digué el senyor Carrión que ell veu en cada llibre la vida del seu autor. De la Fira del Llibre pot dir-se, doncs, que és una fira de vides. Els llibres són els amics més fidels i sincers. Si no existissin els llibres, la Humanitat seria tan pobre que les tenebres li limitarien el camp de llurs possibilitats i intel·ligència, ofegant-la en la fosquedat.

En els llibres viu eternament l'esperit, i al poble que no posseeix llibres de res li serveixen les armes, els exèrcits i demés coses materials. En les pàgines dels llibres les idees es traspassen de generació a generació.

Acaba dient al públic, que quan estigui davant dels llocs de llibres instal·lats a la Rambla, miri amb simpatia els amics allí exposats.

*Angel Samblancat.*

Ocupà després la taula dels oradors el batallador periodista i fuetejador de totes les injustícies, l'Angel Samblancat, qui, amb veu càl·lida i apassionada, advocà per una joventut intel·ligent, de fortitud i de caràcter.

Qui sap, es pregunta, si en lloc de tanta cultura clàssica no seria millor una educació a l'anglesa o a l'americana; potser perdriem *savis*, però guanyariem *homes*.

Per un heroi podríem donar tots els nostres savis, tots els nostres professors, i encara no l'hauríem pagat prou.

Digué que desitjaria estar inspirat com quan va escriure aquell article que va premiar-li la Cambra Oficial del Llibre, de Barcelona. Sense que això sigui afany de singularitzar-me, no em proposo fer l'elogi del llibre, sinó ensenyar-vos a saber guardar-vos d'ell.

No faig res més que donar el crit d'alerta sobre la cultura. No crec en els devoradors de llibres.

Està molt bé l'amor al llibre; no seria, però, raonable, que el llegir ens fes perdre l'escriure.

La lletra impresa ha d'anar contra les injustícies, i em temo que la literatura no sigui una cosa per a passar l'estona.

Es concedeix la paraula a l'il·lustre crític senyor Farrán i Mayoral, qui recordà el bon acolliment que li feren l'any passat a l'Ateneu amb motiu d'haver vingut a donar-hi una conferència.

Ajuntant-vos als dalers de la nostra terra, haveu fet un gran bé al llibre. Per tot arreu es deixa sentir una set de cultura, d'instrucció, que commou realment.

Serà un bé per Vilanova el que es llegeixi molt? Depén de l'ús que feu del llibre.

Esmentà una fàbula d'Esop, de la qual en treu la conclusió que els llibres són bons o dolents segons l'ús que fem dels mateixos.

L'abús de les lectures exclusives, de determinada literatura, pot ésser de conseqüències funestes, esmentant l'exemple clàssic del Quixot, qui, de massa llegir llibres cavallerescs, es tornà boig.

Exposà la necessitat d'una cultura integral que abarqui tots els aspectes.

Avui dia hi ha una especialització en la cultura, necessària, i, no obstant, perillosa quan un especialista vol generalitzar i imposar llurs conceptes i opinions des del seu punt de mira particular. Es declara partidari, doncs, d'una cultura forta, total i integral. Es precis no deixar-se mutilar l'ànima; llegir tot el que sigui sà i noble.

Cal orientar-nos creant una crítica sana i lliure. Es precis crear l'esperit crí-



J. Farrán i Mayoral.

tic per saber veure en el llibre d'un autor el mèrit que tingui, el seu estil, si ha desenrotllat la idea que s'havia proposat, etc., etc.

L'ideal de la vostra cultura—acaba dient—ha d'ésser l'arribar a comprendre, els que encara no poden, una obra genial, un bon quadre, una escultura de l'antigor.

Tots els oradors foren aplaudits en començar els parlaments i en acabar-los.

Després de l'acte foren visitades diverses entitats i els puestos de llibres de la Rambla.

A la tarda, en el Gremi de Pescadors, va tenir lloc el banquet popular, en el qual regnà la més franca cordialitat.

Als postres feren ús de la paraula, pronunciant mots al·lusius a la Festa del Llibre, els hostes esmentats i representants de la Comissió organitzadora i d'entitats de la vila.

Enviaren adhesions, entre altres, molt nombroses, Santiago Rusiñol, Ignasi Iglesias, Josep M. Junoy, Emili Junoy, Paco Madrid, Adrià Gual, *Gaceta de Vilafra*, Ateneu Centauro (Sitges), Vilaró, Antoni Guardia (Tarragona), etc.

Després va efectuar-se la inauguració de la Biblioteca circulant creada per la Secció de Cultura del Gremi de Pescadors.

Abans de retornar a Barcelona varen visitar-se la Biblioteca Balaguer i la Casa Santa Teresa, de les que feren grans elogis les il·lustres personalitats, mostrant-se molt complaguts de l'estada a Vilanova, de la festa celebrada i de les atencions que s'els feu objecte, ben merescudament.

El BUTLLETÍ, que ha estat representat en tots els actes, es complau trament la seva salutació als qui van honorar-nos venint a la nostra vila en ocasió de la bella festa ressenyada i felicita a la Comissió organitzadora per l'èxit assolit.

ASSAIG BIOGRÀFIC

FRA ANSELM TURMEDA

IV

CINC mesos després de la conversió de Turmeda el Soldà el nomenà Cap de Duanes, un dels càrrecs més importants de Tunís (i que sovintment era desempenyat per la família reial), per tal de que pogués aprendre fàcilment la llengua alarb, servint d'interpret en les nombroses relacions entre moros i cristians.

Per aquest temps (1390) una flota de genovesos i francesos posà siti a la important població d'El-Mahedia ⁽¹⁾ situada a uns 330 quilòmetres de Tunís, servint Turmeda d'interpret encarregat de traduir els despatxos que els sitiadors

(1) El-Mahedia, és una població situada en la costa oriental de Tunís sobre el Ras (cap) de dit nom. Conserva les runes d'una poderosa fortalesa o castell (La Kasbá).

enviaven al Soldà, acompanyant a aquest en qualitat de Tresorer en les expedicions guerreres que feu a Kafsà (1393) i Gabes (1394).⁽¹⁾

Malalt de mort Abul-Abbas, designà per succeir-lo en el tron al seu germà Zekeria, designació mal vista pels seus nombrosos fills, car tots aspiraven al soli de l'imperi.

Com més empitjorava la salut del Soldà més gran era la consternació dels seus fills, veient amb gran despit la posició del seu oncle i tement per la seva pròpia sort en el cas de que aquest pugés al poder.

Pocs dies abans de morir, el Soldà envià al seu primogènit Abul-Berk a Constantina⁽²⁾ amb el càrrec de governador.

Llavors els demés fills del Soldà s'agruparen en torn del segon fill Abul-Fariç-Aruç, i havent-se apoderat del seu oncle Zekeria en el moment que anava a visitar el seu germà moribund, el tancaren perquè no fugís, tinguent-lo ben guardat.

Passats tres dies morí el Soldà, i els prínceps i notables de la ciutat reconegueren com a sobirà a Abul-Fariç, prestant-li jurament de fidelitat.

L'afecte amb que el nou sobirà tractà a Turmeda ratificant-li la confiança del seu pare i nombrant-lo escuder o intendent seu, feu creure que no seria estrany a aquesta conspiració.

En l'any 1397-98 escriu Turmeda el *Llibre dels bons amonestaments* i les *Cobles a la divisió del Regne de Mallorca*.

Còm s'explica que el renegat hagués escrit un llibre de màximes morals, orientades a un fi evidentment cristià, i del qual el pare Coll diu en la *Crònica seràfica de Catalunya* «que es el libro primero, que en todas las Ciudades, Villas y Lugares de Catalunya se da a los niños despues de la Cartilla, para que al passo que aprenden a leer en su nativo idioma, beban la leche más pura, christiana de máximas tan ajustadas a la vida de verdaderos discípulos de Jesu-Christo»?

Per resoldre aquesta contradicció, havem d'admetre que encara que alguns manuscrits porten la data de l'any 1398, foren escrits a Catalunya o potser a Itàlia abans de la seva apostasia.

(1) Kafsà o Gafsa, és l'antiga Capsa on es guardaven els fabulosos tresors de Iugurta. Conté unes termes que daten de l'època romana, d'aigua sulfurosa, que brolla a 45° de temperatura.

Gabes és un conjunt d'oasis en els quals viuen unes 10.000 persones. Els escriptors de l'antiguitat la descriuen com una de les poblacions més riques de l'Àfrica, rodejada d'una forta muralla i edificada en mig de magnífiques plantacions de plàtans, moreres, camps de sucre i palmeres. Avui és sols un dels més bells oasis de Tunísia.

(2) Ciutat fundada pels cartaginesos amb el nom de carta i convertida en Cirta pels romans. Floreixent ciutat de la Numídia, residència de Massímia i dels seus descendents, caigué a l'any 613 abans de J. C. en poder de Iugurta, que la rendí per la fam, essent reconquerida per Mario, i, a l'any 44 abans de J. C., en ésser vençut el rei Yuba amb els pompeians d'Àfrica, Cèsar la donà, junt amb el seu territori, al seu partidari Sittió, prenent el nom de Colònia Sittianorum. Destruïda per Magencio l'any 311, en la lluita contra Alexandre de Panònia (el titolat emperador d'Àfrica), la reedificà l'any 312 l'emperador Constantí, donant-li el seu nom, que encara conserva. Les seves formidables fortificacions la lliuraren de caure en poder dels vàndals i de Belissarió; però a l'any 700 fou conquerida pels alarbs, arribant a ésser, a l'edat mitja, una de les poblacions més importants de la Berberia.

En quant a les *Cobles de la divisió del Regne de Mallorca*, no són més que una prova de que si bé Turmeda apostatà de la seva religió no renegà de la seva raça ni de la seva pàtria, escrivint en català amb l'interès d'un home lligat íntimament a la seva terra.

La imparcialitat i la noblesa de Turmeda queden evidenciades quan parla amb gran elogi de personatges mallorquins pertanyents a ordres religioses.

El coneixement dels aconteixements polítics que es desenrotllaven a la seva terra, proven que l'ex-frare seguí mantenint el contacte amb els mercaders catalans i especialment amb els mallorquins que hi havia o anaven a Tuníç.

Un dia, amb motiu d'haver estat abordat un vaixell musulmà per dues naus cristianes en el port de Tuníç, el Soldà manà a certs oficials a bord per a tractar del rescat de les mercaderies. (1)

Es trobava a bord de la nau un clergue molt considerat a Sicília que enterat de l'apostasia de Turmeda arribava a Tuníç amb el propòsit de tornar a Fra Anselm pel bon camí, confiant en la íntima amistat que antigament tingueren amb el mallorquí quan ambdós eren estudiants.

Succeí que aquest sacerdot, aprofitant l'avinentesa d'haver-hi un intèrpret musulmà a bord de la seva nau, li pregà que entregués una lletra al caid Abd-Allah, donant-li per aquest treball un dinar i la promesa de donar-n'hi un altre al rebre resposta.

L'intèrpret informà a un dels seus quefes de lo que passava, el qual, després de manar traduir la lletra del clergue a uns genovesos, l'envià al Soldà Abul-Fariç. Aquest, després de llegir-la, la donà a Turmeda dient-li que li traduís, sense dir-li que ja coneixia el seu contingut. I quan vegé que Turmeda no es callava res de lo que deia la lletra, en quedà molt content, preguntant-li què volia respondre a son vell amic, contestant Anselm que així com havia acceptat lliurement i per pròpia voluntat l'islamisme, no pensava deixar-lo de cap manera ni seguir els consells del seu amic.

Per encàrrec del Soldà fingí Anselm accedir a les demandes de son amic, amb la condició de que fossin tornades als moros en bones condicions les dites mercaderies.

Així ho feu el clergue sicilià, però cansat d'esperar a Turmeda a bord de la seva nau, feu vela allunyant-se de Tuníç amb el sentiment del fracàs sofert.

Històricament Turmeda desapareix de la vista dels seus més escarrassats biògrafs per espai d'una vintena d'anys.

El renegat Anselm viu perfectament establert a Tuníç, voltat de les seves dones i dels seus nombrosos fills, i del seus servidors.

Segurament faria durant aquest temps el viatge a la Meca aconsellat per l'Alkoran, seguint com a bon musulmà una de les nombroses caravanes que el piadós Abul-Fariç dirigia tots els anys vers la tomba del Profeta.

Durant aquest temps esdevenen els principals aconteixements del gloriós regnat d'Abul-Fariç i no és aventurat suposar que Turmeda, degut a la seva

(1) Aquest episodi està referit pel mateix Turmeda en l'autobiografia esmentada.

vasta cultura, fos el conseller o l'instigador de les innumbrables institucions de beneficència i cultura que es fundaren.

Deu citar-se la famosa biblioteca Djama Zituna, situada en la mesquita d'aquest nom, oberta als savis i erudits, i amb un gran pati central que en les hores de sol, a l'istiu, es cobria amb velariums.

Greus aconteixements han trasbalsat la nostra pàtria durant aquest temps.

A l'any 1410 moria a la seva casa de Bellesguard, als voltants de Barcelona, el Rei Martí l'Humà, extingint-se aleshores la dinastia reial barcelonesa, fundada en el segle IX per en Guifre I.

Mort sense successió, sortiren molts pretendents, però els compromissaris de Casp, sota la pressió de Castella, l'anti-papa Benedicte XIII (D. Pere de Luna) i sobre tot baix la influència de Sant Vicens Ferrer, elegiren rei a D. Fernando d'Antequera, desposseint al veritable hereu de la corona catalana.

Era aquest el valerós comte d'Urgell, conegut en la història amb el nom de Jaume el Desdixat, el qual protestà amb les armes a la mà contra l'usurpació dels seus drets a la corona, alentat per la seva valerosa mare, la comtesa Marguerida, i fent-se fort a Balaguer.

«Valiase la condesa (Margarita, madre del conde), para animar más al hijo, de unos vaticinios y profecias de un fray Anselmo Turmeda, que se habia pasado a Tunez y renegado de la fe.»⁽¹⁾

Rendit Balaguer, el d'Urgell caigué presoner i fou traslladat al castell de Xàtiva, on fou assassinat pels Infants de Castella.⁽²⁾

A. GARRIGA

(1) *Historia de los Condes de Urgel*, escrita per D. Diego Monfar en 1641-1650. Bofarull. *Co-lección de documentos inéditos del Archivo de la Corona de Aragón*.

(2) En la mateixa cel·la on fou assassinat el nostre últim rei, hi sofrí captiveri més tard l'Abat Caixal de Poblet.

SECCIÓ LITERÀRIA

DE LA VIDA SOLITARIA

IV

MENTRESTANT, però, havia tingut temps per esgotar tot el que es podia fer d'execrable en aquell poble, i un cert dia, decidí en la meua vida, vaig fugir de casa sense pensar-m'hi ni poc ni molt, encaminant a Barcelona els meus passos pecadors.

La primera sortida no acabà d'anar bé. Em vaig atipar de badar i de veure sorgir, cada pas, meravelles davant els meus ulls. La fam, però, em reintegrà ben aviat a la llar. Quan s'esgotaren les tres pessetes, que constituïen tot el meu peculí, i que foren invertides exclusivament en llonguets i xacolata, em vaig trobar sol, feble i sense la més petita vocació per la vida de vagabund captaire ni per la de mossega. Certament començava a fer-me gran i poc a poc obria els ulls a la vida astorat de la meua situació.

No sabia gairebé de llegir i d'escriure, ignorava el més elemental que s'aprèn a l'escola primària, i sentia intensament una vergonya terrible. Vaig arribar a reconèixer que mossèn Enric estava molt encertat en dir que les orelles de ruc m'esqueien d'allò més bé.

En retornar a casa vaig trobar la mare plorant, i després de moltes consideracions vaig arribar a la conclusió que en realitat la única diferència que hi havia entre jo i els altres era que jo feia plorar la meva mare i els altres no.

Això consolidà el pèssim concepte que de mi tenia format.

M'entrà llavors una terrible angouxa. Em trobava monstuós. Aquella conclusió inesperada que tan tard havia sobrevingut a la meva raó, pesà tant damunt del meu esperit, que, influenciat pel dolor que ella em produïa, vaig devenir malalt. Una malaltia indefinible, que simptomàticament no era capaç de reclamar per a mi la mirada del metge, sinó que desvetllava més aviat la malvolença i l'antipatia dels qui em voltaven.

Estava sempre taciturn, malhumorat, isolat en un perpetu mutisme, dins el qual fermentaven secretament els germens de tots els bons propòsits, que, no obstant, morien ben prompte davant les enormes dificultats pràctiques amb que topava per llur execució.

No sé de quina deu del meu jo n'havia brollat de sobte un anhel de sinceritat, una repugnància invencible pels medis falsejats o emmetzinats.

Per raó de la simple intuïció aguditzada per aquest daler, vaig descobrir la enorme hipocresia de l'ambient del meu poble. Un poble ple de gent amb cinc pessetes diàries de renda, que no tenien altra aspiració que la d'anar vivint sense esforç, contents de tenir una magnífica catedral, per reunir-s'hi a passar l'estona tot resant-hi oracions, de la mateixa manera que anaven al cassino a pendre cafè, satisfets de poder gaudir d'una vida plàcida, gastada en combinar casaments i amenitzada per l'angèlica harmonia de l'orgue, orgullosos de saber aixecar-se i agenollar-se a temps en el transcurs d'una missa, sense comprendre el real significat d'aquesta, ni pensar en venerar d'altra manera a Jesucrist, sinó posant a la porta de la casa la seva imatge per treure egoïstament el màxim partit de la promesa de que serien beneïdes les llars que la ostentessin i reverenciessin.

Havia constatat que la majoria d'aquells qui anaren als estudis d'on jo havia sortit tan violentment sempre, ara eren uns honrats fills de família que es preparaven a heredar les cinc pessetes diàries, tot estudiant un batxillerat, que generalment els hi servia per posar-los en disposició de poder discutir al casino.

Havia vist també que la vida de molts d'ells no estava del tot neta de pecats com el que fou causa que em despedissin a mi del tint.

I em sobrevingué una terrible repugnància envers el poble on havia nascut. Encara la servo avui aquesta repugnància. Es un poble que veieu si està perdut, que no compta amb cap casa de prostitució amb tot i el crescut nombre d'habitants que el constitueixen. Em causa la més trista pena l'haver de confessar que a ell podrien aplicar-li la resposta del bergant del conte, qui, preguntat per un viatger respecte a la situació d'una casa de lenocini, li manifestà que podia trucar a qualsevulla de les portes.

Tot contribuï no poc a determinar en mi, qui no hauria pogut seguir la beta de cap de les maneres, un caràcter absolutament inabordable i—n'estic segur—odiós per tots els qui em coneixien.

Vaig resoldre d'anar-m'en. Més que estar-me a casa vivint de la renda de la meva mare, en espera de casar-me amb alguna pubilla, vaig preferir emigrar. Tenia ja divuit anys, i endevinava que la pròxima aventura que m'esperava era la d'amistançar-me amb alguna honrada xicota de la fàbrica del tint, provocar l'escàndol públic, ofendre la moralitat d'una colla d'adúlters i de mitges virtuts i dels que no eren ni una cosa ni l'altra perquè no sabien com fer-ho, i conseguir al capdavant que m'atiessin els gossos.

Aquesta vegada fou amb el consentiment de la meva mare, que vaig recollir els meus quatre trastets i cap a Barcelona falta gent.

Si n'he fet de feina de llavors ençà, amic meu!

He assistit a l'Escola Elemental del Treball, i m'he fet amb alguns coneixements que bé prou havia de menester. Sobretot he llegit molt, molt!

La lectura que més ha influït damunt el meu esperit, ha estat la de Dostoiewski.

En els primers temps de la meva estada a Barcelona, quan la meva ànima tempestejada veia ombres a tot arreu i considerava el viure com un pesar—als dinou anys!—vaig llegir *Crim i càstig*. I vaig trobar tan meus, alguns trets del caràcter de Raskolnikoff, que, segurament empés per l'instint de conservació, vaig reaccionar contra la malaltia monstruosa que m'amenaçava. Un organisme de neurastènic, amb un probable tic d'hipocondriac, posat al servei dels pensaments que inspira la solitud desvalguda a un intel·lecte que està segur de moltes injustícies i pressenteix totes les altres.

He lluitat molt contra mi mateix, contra aquella energia interna que de petit m'havia fet ésser tant diferent dels altres, i que ara, de gran, m'hauria fet fer tants disbarats.

Sento, però, l'orgull de pensar que tots aquests disbarats haurien estat inspirats per un daler de renovació de tot, per un afany d'obrir pas a la llum, de destruir cadenes, d'enderrocar presons, d'aniquilar injustícies.

Ara aquesta energia la consumeixo per a mi tot sol. M'he tornat una mica pràctic. M'he convençut de la esterilitat dels gestos generosos i suïcides i m'he reclòs en mi mateix.

Frueixo intensament, intentant de comprendre els genis, gaudeixo íntimament de la tràgica bellesa de les planes de Gógol, de Dostoiewski, d'Audreiew, de Tolstoi, qui són els meus predilectes, passant la vida en la contemplació del meu món interior, tan diferent del que percebeixen els sentits.

Ja sé que així no seré mai res. Potser ni arribaré a ésser completament útil. Però no m'importa. Rousseau i Saint Simón m'han convençut de la ilegitimitat de posseir més del necessari, i per no ésser útil tal com jo voldria ésser-ho, prefereixo anar vegetant en la meua ombria caverna que vaig matisant i ornamentant amb tot allò de més humà, més pur i més noble, que m'és donat de conèixer.

ANTONI ESCOFET

CONFERÈNCIA

DE la sèrie de conferències organitzades el curs passat per la nostra Associació, toca el torn ressenyar la que a càrrec del senyor En Francesc Maspons i Anglasell, president del Centre Excursionista de Catalunya, tingué lloc a l'Orfeó Vilanovi, la nit del 14 de març.

El tema, *Colom català*, havia despertat la curiositat, i més si es tenen en compte les polèmiques i comentaris a que va donar lloc quan el professor americà doctor Ulloa va llançar la seva tesi; així no és d'estranyar doncs, que tant per oir l'autoritzada paraula del senyor conferenciant com per lo que anava a tractar-se, a l'elegant saló d'actes de l'entitat esmentada s'hi congregués nombrosa concurrència.

Després d'algunes paraules del nostre president senyor Castells presentant el conferenciant i sobre l'oportunitat del tema que era objecte de la conferència, començà el senyor Maspons i Anglasell remarcant la tasca que, iniciada pel doctor Ulloa, fou durant llarg temps el tema de conversació en els centres intel·lectuals, i la qual s'han fet pròpia alguns homes il·lustres de la nostra terra.

Explicà les investigacions que ell mateix ha dut a terme i les que han fet altres recercadors, per tal d'arribar a comprovar la certesa de les declaracions del senyor Ulloa.

De les moltes recerques que s'han fet, cal remarcar les realitzades pel senyor Mitjans a alguns arxius de Barcelona i de Lleida, que han donat per resultat el poder comprovar la manca de documents i la mutilació i la desaparició de volums d'aquella època, que donarien llum i ajudarien a provar la catalanitat d'aquell cèlebre navegant i la descoberta d'Amèrica pels catalans.

En comentar aquests fets, digué el conferenciant que sembla que hi ha hagut un gran interès en no deixar rastre de tot el que faci referència a l'origen nadiu de Colom. Però per més que es faci, quan hom vol posar un vel sobre la veritat, sempre deixa algun cap per lligar, i aquest cap és el que després serveix de punt d'apoi per esbrinar l'autenticitat del que es tracta d'averiguar.

En parlar de les recerques del senyor Mitjans, diu que aquest senyor creu poder assenyalar la mateixa casa nadiua de Colom a Barcelona. La situa entre el carrer de Banys Nous i la Baixada de Santa Eulàlia.

Aacabà el senyor Maspons i Anglasell fent grans elogis del doctor Ulloa, i digué que pot ben afirmar-se que la gènesi de la descoberta del nou món, fou deguda als catalans, doncs català era Ramon Llull, qui observà les fluctuacions de les mars, sentà la teoria del món esfèric, i publicà les primeres cartografies per als navegants abans de que les tres naus comandades per Colom empenguessin l'expedició cap a la descoberta d'Amèrica.

El senyor Maspons i Anglasell fou llargament aplaudit i felicitat per la seva notable dissertació, en la qual va fer una exposició documentadíssima de dades històriques de molt d'interès respecte el tema de que es parlava.

NOTICIARI

D'ART MUSICAL

Degut a la iniciativa i organització de la societat artística *Orfeón Villanovés* hem pogut, en determinat número de temps, apreciar la vàlua d'artistes que poden considerar-se excel·lentíssims.

El dia 26 de juny vàrem tenir la satisfacció de poder apreciar les facultats artístiques de la senyoreta Na Roseta Rodés, una guitarrista que amb el domini que posseeix de la guitarra té la virtut de fer-se escoltar amb veritable delectança. Interpretà un programa molt interessant format d'obres que eren prou suficients per a que la intèrpret pogués lluir les seves excepcionals qualitats.

El dia 6 d'agost, en celebració de la Festa Major de Vilanova, vàrem tenir el goig d'escoltar l'eminent «Trio de Barcelona». No trobem paraules per a expressar com transcorregué la vetllada. Fou de tan alta qualitat l'interpretació que donà l'esmentat Trio al programa!

Els components d'aquest Trio foren autors de que el públic que va assistir-hi trobés un verdader esplai pel seu esperit, ja que el treball que realitzaren es d'una màxima perfecció.

Felicitem a la Junta d'aquella societat per les seves iniciatives, per les quals s'ha fet mereixedora de l'agraïment de tots els aimants de l'art.

PUBLICACIÓ

La Junta de l'Ateneu ha acordat la publicació de la conferència que amb el títol *Consideraciones sobre la cultura popular*, va donar en aquella casa, la nit del 16 de març d'enguany, el notable publicista N'Amador Revilla.

De l'esmentada conferència en donarem una ampla ressenya en la nostra propera edició.

RETRAT D'UN VILANOVÍ IL·LUSTRE

Enquadrat en magnífic i artístic marc ha estat col·locat a la galeria d'ex-presidents de l'Ateneu el retrat del qui fou eximí patrici vilanoví i il·lustre cronista de la vila, Excm. Senyor En Teodor Creus i Corominas, soci fundador i primer president d'aquell centre cultural.

La Junta de l'Ateneu, volguent retre el merescut tribut a la bona memòria de l'autor de *Set contalles del temps vell*, ha correspost de faisó ben digna a la tasca meritòria realitzada per aquell malaguanyat patrici, qui, des de la Presidència d'aquella casa, tant treballà per la instrucció i educació dels vilanovins, fent compatible la direcció del benemèrit Ateneu amb altres elevats càrrecs que ocupà i amb el conreu de les lletres, en les quals assolí nom prestigiós.

La Secretaria de l'Ateneu s'honorarà d'ara endavant, ademés de les figures de Bonet i Espasa, eminent pedagog; del P. Eduard Llanas, insigne escolapi, i de N'Enric Puig, primer director de l'Escola d'Arts i Oficis, amb la del venerable don Teodor Creus i Corominas.

CONSTITUCIÓ DE JUNTA

La Junta de l'Ateneu ha quedat constituïda en la forma següent :

President, En Pere Fusté i Biel; Vice-president, En Francesc Morgades i Doménech; Tresorer, En Jaume Blanch i Farrés; Secretari, N'Anton Escofet i Pascual; Vice-secretari, En Josep Ill i Güell; Bibliotecari, En Salvador Roig i Garrigó; Vocals : Per la Comissió d'Ensenyament, En Pere Mestres i Albet; Per la Secció Excursionista, En Joan Rius i Roig; Per la Secció de Sociologia, N'Agapito Collado i Balaguer; Per la Secció Naturista i d'Estudis psicològics, En Manuel Ballester i Conill; Secció de Gimnàsia, En Joan Campins i Canela.

La Comissió d'Ensenyament ha quedat integrada pels senyors En Pere Mestres i Albet, President, i En Joan Pijuan i Nin i En Gaietà Lahoza i Huguet, Vocals.

Demés, en la Junta General celebrada el dia 11 de juliol, en la qual fou elegida la Junta Directiva esmentada, foren nombrats vocals auxiliars per determinats projectes que aprovà dita Junta General per tal d'ampliar el desenrotllo de l'Ateneu, els senyors En Tomàs Muntaner i Fabrè, En Florenci Nolla i Torner, En Cristòfor Ferret i Ferrer i En Josep Serra i Demestres.

BONA ESTADA

Hem tingut l'avinentesa d'estrènyer la mà al nostre compatrici, el periodista N'Eliseu Bertrán i Mestres, qui, procedent de la illa de Cuba, on resideix des de fa molts anys, es troba en aquesta vila.

Desitgem al senyor Bertrán que la seva estada entre nosaltres li sigui ben agraosa.

NECROLÒGIQUES

El nostre estimat amic i consoci En Josep Roca i Bergadá, el voluntariós i ens sems notable defensa de l'equip de futbol de la Secció Sportiva de l'Associació i capità del mateix, ha tingut la pena de veure morir la seva filleta Montserrat, formosa nena de 2 anys.

Desitgem que aquestes línies serveixin de lenitiu a la dolor del nostre volgut amic i a la seva esposa, fent extensiva la nostra condolença a la demés família.

— El nostre volgut consoci En Manuel Montoliu passa per la pena del traspass de la seva mare Na Maria Chiva.

Acompanyem a l'esmentat amic i a la demés família en la dolor que els afligeix.

DIBUIXANT VILANOVÍ

Ens és grat d'assabentar als nostres llegidors, de que els dibuixos que il·lustren la ressenya de la Fira del Llibre, són deguts a la ploma del nostre compatrici, el jove En Salvador Mestres.

TALLER DE REPARACIONES MECÁNICAS
Y DE AUTOMÓVILES

FORCADAPIÑANA

Instalaciones de bombas de todas
clases y motores de explosión

DOLLAR

Bombas rotativas para usos domésticos

Habana, 3 (Carretera de Tarragona)

VILLANUEVA Y GELTRÚ

Talleres CABA

Agencia Oficial del

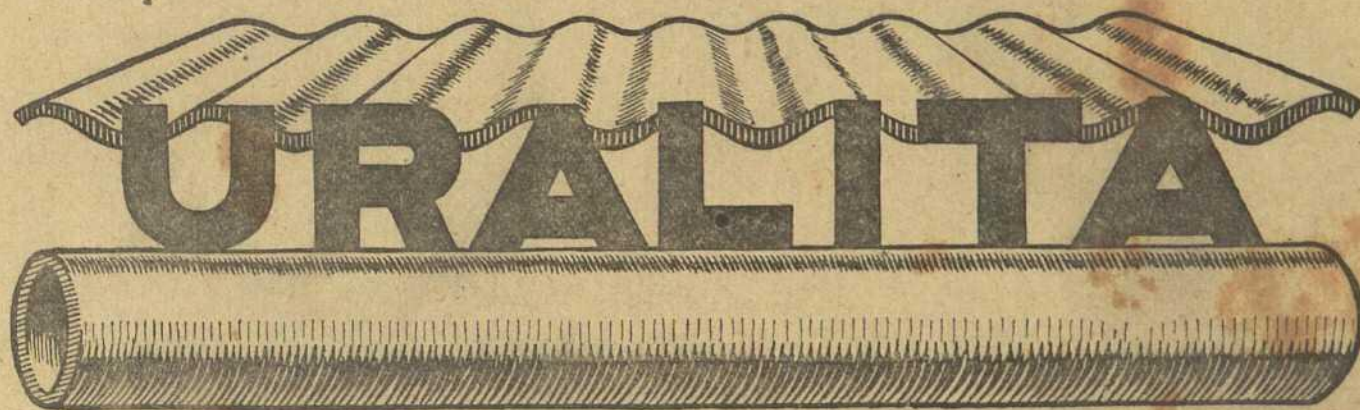
Lincoln *Ford* Fordson

AUTOS - CAMIONES - TRACTORES

Membrillo, 11

Teléfono 127

VILLANUEVA Y GELTRU



Agència-Dipòsit per a la comarca :

Magatzems de J. PUIG I BENASACH

Forn del Vidre, 5 - Telèfon 147

VILANOVA I GELTRÚ